

Rekonstrukce opony Národního divadla.

Dramatický osud první stavby Národního divadla sdílela i jeho opona, kterou vytvořil malíř **František Ženíšek** a která také shořela v roce 1881.

Jenom staré fotografie a skici nám tak připomínají, že se ve středu Ženíškovy opony vznášel symbol Génia umění s vavřínovým věncem slávy v pravé ruce a palmovou ratolestí v levé, doprovázený postavami Hudby a Dramatu. Výjevy pod oponou alegoricky zobrazovaly Prahu, Vltavu a výstavbu divadla jako chrámu kultury. Do soutěže na vytvoření druhé opony se už Ženíšek nepřihlásil, měl prý příliš mnoho jiné práce.

V Národním divadle se i tak „podepsal“ velmi výrazným způsobem. Na stropě hlediště jsou totiž dodnes jeho alegorické ženské postavy vyjadřující Tanec, Mimiku, Epiku, Lyriku, Hudbu, Malířství, Architekturu a Sochařství.

Zakázku na druhou oponu získal malíř Vojtěch Hynais, který si ovšem ještě před zahájením práce vyžádal souhlas od Františka Ženíška.. Na dobové poměry byla Hynaisova práce dost moderní. Dokonce tak, že ji ctihodná schvalovací komise původně odmítla! Postavy na oponě se jí zdály nezdravě bledé a „nenárodně“ hubené, v celém výjevu prý bylo příliš mnoho smutných tónů šedé a zelené barvy. Vlastně tu ještě – v roce 1883 – dozníval starý požadavek obrozenců, podle nichž má být umění výhradně národní a bujaře optimistické. Tomu samozřejmě kompozitní Hynais moc nevyhovoval. Slavná komise proto oponu neschválila a nařídila její přepracování! Pak ale na štěstí zasáhla přízeň osudu: z provozních důvodů muselo být dílo v divadle zavěšeno i bez souhlasu pánů komisařů a návštěvníci si ho oblíbili tak, že se opětovné sejmutí a přemalování ukázalo být neúnosné. Stal se pravý opak, nadšení diváci si na vedení Národního divadla vymohli, aby opona byla spouštěna i o přestávkách a mohli ji tak co nejdéle obdivovat.

Vojtěch Hynais - na svět přišel ve Vídni v rodině českého krejčího. Ten v synovi odmala pěstoval vlasteneckého ducha: kvůli tomu ho dokonce sám učil doma česky a neposílal ho do německých škol! Později Hynais dlouho žil a pracoval v Paříži, kde se také oženil s Francouzkou Augustou Voirinovou. Dočkal se mnoha poct, například profesury na pražské Akademii či hodnosti důstojníka francouzské Čestné legie.

Hynais své dílo maloval podle skic, jež pořídil během dlouhého pobytu v Paříži. Do provinční Prahy díky němu zavanul vítr světovosti: předlohou pro hlavní postavu Múzy na oponě byla známá francouzská malířka Suzanne Valadonová, která byla skutečnou múzou, modelkou a přítelkyní řady mistrů kalibru Renoira či Pegase. A také matkou neméně slavného Maurice Utrilla.

Hynaisova opona alegoricky zobrazuje zrození slavného divadla se všemi jeho sponzory, mistry tvůrci, dělníky i múzami. Malíř své nejslavnější dílo vytvořil spolu se dvěma pomocníky během pouhých tří měsíců v dřevěné boudě na pražském Karlově náměstí. Opona má tři části. Ta vlevo předvádí jednotlivé profese, které se zúčastnily stavby Národního divadla – zedníci, architektky aj. Prostřední ukazuje alegorie divadelních žánrů. Vpravo vidíme dojemné příklady obětavosti prostých lidí, kteří se na stavbu skládali: své poslední grošíky dává vdova s malými dětmi a slepý žebrák.

Letos se dílu dostalo důkladné opravy a restaurace, kterou svým darem ve výši 1 milion Kč zaplatila česko-německá lékařka, galeristka a mecenáška Dadja Altenburg Kohlová. „Byla to úžasná příležitost, moci přispět k obnově takového kulturního dědictví. Spolu se svou rodinou jsem vlastně pokračovala v tradici Národ sobě,“ prohlásila mecenáška, jíž budiž vzdána čest.

Hynaisova opona má plochu 136 m² čtverečních a váží 180 kg. Autor na ni spotřeboval 26 kg barev (jde totiž o olejomalbu, byť se snaží budit dojem gobelínu). Letos v létě si slavnou oponu vzal do práce tým osmi restaurátorů, kteří dílu starému téměř 130 let vrátili dávnou svěžest.

Vzhledem k tomu, že se práce musela stihnout během 6 týdnů, nebyla opona sejmuta ze svého rámu. Restaurátoři si u ní jen postavili pětipatrové lešení. Dosud poslední oprava díla proběhla před 10 roky. Na oponě se tehda pracovalo 8 let, přičemž byla také podlepena novou látkou s nehořlavou úpravou a napnuta do kovového rámu. Tehdejší retuše provedené olejovými barvami ovšem od té doby také značně ztmavly.

Proto byla nyní opona především očištěna od prachu a dřívějších nezdařilých restaurátorských zásahů. To nebylo tak jednoduché, neexistují totiž žádné záznamy z předešlých oprav, a tak restaurátoři museli celou oponu podrobně prostudovat, nafotografovat v různých světelných spektrech apod., aby našli dříve upravovaná místa. Přitom bylo zjištěno, že Vojtěch Hynais oponu vytvářel metodou čtvercové sítě, do níž přenášel výjevy ze skic připravených zřejmě už v Paříži. Nic nepřemalovával.

Poškozená místa tentokrát odborníci vyretušovali za použití moderních pryskyřičných barev, u kterých výrobce zaručuje stálost 100 let. Na závěr byla celá opona překryta ochrannou vrstvou laku.

Zajděte se potěšit její krásou do pražské Zlaté kapličky, kde bude k vidění vždy půl hodiny před každým představením.

Prameny: Ivo Bartík: „, Pařížská kráska ve zlaté kapličce.“